

Volumul VII, Numărul 12 / 2005

ISSN 1454-9980

Scurt istoric al evoluției reglementării normative

în domeniul economic

(pag. 39-45)

Florentin Cătălin Giurgea

Volume VII, Issue 1 (12) / 2005

**Cross-cultural
Management
Journal**

SCURT ISTORIC AL EVOLUȚIEI REGLEMENTĂRII NORMATIVE ÎN DOMENIUL ECONOMIC

Florentin Cătălin GIURGEA

Rezumat

Articolul urmărește să surprindă, din punct de vedere juridic, succesiunea temporală a evenimentelor care au marcat într-o anumită măsură derularea vieții economice, atât pe coordonate externe, cât și interne. Nevoia de reglementare, de eliminare a arbitrariului, de existență a unor repere stabile, uneori imuabile, a determinat apariția și dezvoltarea normelor legale. Acum, poate mai mult decât oricând, se constată forța de coagulare a voințelor și energiilor pe care o poate degaja Legea - este vorba despre efortul de creare a Europei ca entitate recunoscută și acceptată astfel la nivel planetar, ca actor cu drepturi și obligații depline pe scena internațională, ca exemplu, paradoxal poate, de unitate și diversitate concomitente.

Cuvinte cheie: cutumă, societate comercială, lege, relații economice, întreprinderi mici și mijlocii, antreprenoriat

1. Evoluția normativității economice în spațiul internațional

Evoluția istorică a reglementării normative în domeniul economic trebuie privită în legătură cu evoluția societății în ansamblu, fiind indisolubil conexasă cu nevoile schimbului.

Trocul este forma inițială de manifestare a schimbului, apărut odată cu manifestarea tot mai accentuată a proprietății, dar după specializarea ocupațională a triburilor și existența contactelor între diferite comunități umane aflate în forme incipiente de organizare.

Creșterea nevoilor este însoțită de o sporire a relațiilor, ceea ce a condus la necesitatea întâlnirii în anumite perioade ale anului, în anumite locuri a unui număr mai mare de indivizi, unde să se aducă mărfuri variate. Astfel, au luat naștere primele târguri; acestea au fost considerate adevărate „motoare” pentru evoluția ulterioară a relațiilor economice și

comerciale. Unii autori¹ găsesc între cauzele care au dus la apariția târgurilor: a) densitatea scăzută a populațiilor, faptul că se locuia în comunități aflate la mari distanțe; b) insecuritatea transporturilor.

Perioada antică a fost influențată, în materie comercială, de: chinezi, fenicieni, egipteni, greci, romani. La chinezi se pare că au existat norme de drept speciale, care derogau de la dreptul comun instituind o anumită celeritate a rezolvării litigiilor; fenicienii, primii navigatori în bazinul Mării Mediterane, au dezvoltat ceea ce astăzi se numește comerț bancar, bănci care joacă un rol important în viața comerțului²; o formă a comerțului bancar este cunoscută și de egipteni, metodă ulterioară folosirii monedei ca instrument de schimb. Istoricii confirmă faptul că elenii sunt primii care au stabilit reglementări comerciale, aplicabile comercianților. Perioada de apogeu a Romei este cea în care comerțul capătă valențele pe care i le atribuim astăzi, aceasta pentru că, în perioada de început romanii

¹ I. L. Georgescu, *Drept comercial român*, volumul I, Editura All Beck, București, 2002, pg. 12

² *idem.*, pg. 13

se bazau în mare parte pe agricultură și păstorit³-este și motivul pentru care se considera că regulile dreptului civil sunt aplicabile și activităților care au caracter comercial. Pe de altă parte, trebuie amintit și faptul că romanii manifestau dispreț față de schimb și comerțul se exercita prin intermediul sclavilor sau al peregrinilor. În materia reprezentării prin persoane aflate sub putere (fiu sau sclav), când pater familias dădea o împuternicire (*iussum*) să se îndeplinească o anumite afacere comercială, acțiunile împotriva șefului de familie se numeau *actiones quos iussu*, iar dacă împuternicirea se referea la conducerea unui comerț terestru sau maritim ca *exercitor* (armator) se numeau *actio institoria* și *actio exercitoria*, acțiuni derivate din gospodărirea unui fond comercial terestru sau maritim. Dacă reprezentarea se făcea printr-un terț (*extranea persona*), pretorul extindea acțiunile care derivau din administrarea unui fond comercial terestru (*actio institoria*) sau maritim (*actio exercitoria*)⁴. Ius gentium (dreptul ginților) reprezintă normele juridice romane extinse asupra peregrinilor⁵ pentru a le da acestora din urmă posibilitatea de a face comerț cu cetățenii romani. Pe lângă aceste reglementări specifice există și alte instituții cu caracter comercial, dar care sunt cuprinse în alte materii: executarea forțată, uzul comercial, împrumutul maritim, răspunderea solidară și nelimitată.

Căderea Imperiului roman, urmată de apariția unor state-cetăți, principate, ducate și de lipsa unei autorități politice centrale au condus la adoptarea unor reguli proprii. Cu timpul, comercianții, meseriașii și artizanii încep să se constituie în bresle, corporații; acestea din urmă erau conduse de consul, asistat de consilieri; normele interne ale corporațiilor au fost strânse în volume numite *statute*⁶.

³ Stanciu D. Cârpenaru, *Drept comercial român*, Editura All Beck, București, 1998, pp. 4-5; Raul Petrescu, *Drept comercial român*, Editura Oscar Print, București, 1996, pg. 10; Vasile Pătulea, Corneliu Turianu, *Curs de drept comercial român*, Editura All Beck, București, 1999, pp. 2-3; pentru o imagine fidelă a vieții romane a se vedea și Vladimir Hanga, *Mari legiuitori ai lumii*, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1977

⁴ Vladimir Hanga, *Drept privat roman*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1978, pp. 421-424

⁵ peregrinii ordinari sunt locuitori ai cetăților învinse de romani și încorporate imperiului, dar nedesființate din punct de vedere politic; peregrinii deditici constituie o categorie inferioară de peregrini, locuitori ai cetăților învinse, dar cu care romanii nu au încheiat ulterior tratat de pace

⁶ I. L. Georgescu, *op. cit.*, pg. 25

Aplicare statutelor în diferite cauze deduse judecării a condus la apariția unor reguli juridice consuetudinare în materie comercială, ceea ce prima în intrarea sub această reglementare era calitatea de comerciant⁷.

Pentru a prinde viață normele comerciale a fost nevoie de un anumit climat: un anumit nivel al schimburilor și al producției, relații interstate, un anumit grad de libertate oferit comercianților. Republicile italiene Veneția, Genova, Pisa, unde comerțul maritim în secolele XII-XIII era înfloritor sunt elocvente în acest sens, fără a minimaliza rolul orașelor Flandrei: Bruges, Anvers, Amsterdam, care alcătuiau la acea epocă al doilea pol al activității comerciale în Europa.

Cu precădere în târgurile occidentale se va forma un drept comercial comun creștinătății apusene, distinct de dreptul civil, coroborat cu o serie de avantaje: siguranța mărfurilor, o procedură mai rapidă, garantarea operațiunilor încheiate, posibilități de expediere a mărfii. Începând cu secolul al XIII-lea se constată o stabilizare a relațiilor comerciale, o deplasare de la periferie spre centrul orașelor a locului de desfășurare a târgurilor, conducând la nașterea civilizației urbane.

Mai mulți factori au influențat apariția reglementărilor normative scrise, consecutivă mării amplorii relațiilor economice: producția de aur și argint provenind din Lumea Nouă, dezvoltarea comerțului pe rutele Oceanului Atlantic, extinderea manufacturilor regale, o oarecare stabilitate politică.

Edictul lui Carol al IX-lea din 1563 care a creat și stabilit jurisdicțiile judecătorilor și consulilor parizieni⁸, este primul act care premerge operele legislative monumentale ale Franței. Ordonanța din 1673, cunoscută și sub numele de Code Savary, este prima încercare de a reglementa holistic domeniul dreptului privat: făcea referire la reguli generale aplicabile comercianților, trata scrisoarea de schimb, materia societăților comerciale, falimentul și bancruta. În 1681 tot prin inițiativa lui Colbert se emite Ordonanța care privea comerțul maritim și consacra reguli specifice. Prin aceste două acte,

⁷ deși preoții, nobilii sau militarii nu puteau fi comercianți, ei luau parte la activități comerciale și li se aplica dreptul consuetudinar; Raul Petrescu, *op. cit.*, pg. 13

⁸ Roger Honin, Michel Pedamon, *Droit commercial*, Dalloz, Paris, 1990, pp. 4-6

comercianții erau supuși unui regim diferit de cel comun.

Ecourile novatoare ale Revoluției franceze (1789) s-au reflectat și în această materie prin legea din 14-17 iunie 1791, care suprime reglementările în materia corporațiilor, proclamându-se prin legea din 2-17 martie 1791 (decretul Allarde) libertatea comerțului și a industriei.

Prin legea din 15 septembrie 1807 a fost votat Codul comercial francez, cu punere în aplicare la 1 ianuarie 1808. Acest cod, compus din patru cărți și 648 de articole își are punctul de plecare în ordonanțele lui Colbert, marchează o delimitare a materiei civile de cea comercială, constituind totodată un moment de răscruce în evoluția ulterioară a reglementărilor în materie comercială. Codul olandez (1811), Codul belgian, Codul brazilian (1933), Codul spaniol (1835), Codul turc (1850), Codul egiptean (1826), Codul german (1861) au ca sursă principală Codul comercial francez⁹.

După realizarea unității statale a Italiei, în 1882, este elaborat Codul comercial italian, care are ca puncte de sprijin legislația franceză, cea belgiană, cea germană în domeniu. Codul italian a reprezentat modelul codului comercial român din 1887. Până în 1942, când este adoptat noul cod civil italian, care cuprinde reglementarea unitară a materiei dreptului privat, codul comercial a mai cunoscut proiecte de modificare în 1911, 1922, 1925.

Codul comercial german (HGB) a elaborat în 1897 și aplicat începând cu 1900, consacră concepția subiectivă¹⁰, conform căreia calitatea de comerciant e recunoscută persoanelor fizice care își înscriu numele sau firme în registrul de comerț.

Codul elvețian al obligațiilor, din 1881, reunește materia civilă și cea comercială, dar se mențin și norme adresate exclusiv comercianților. *De facto*, exista în acest cod un drept propriu al comercianților.

Dreptul englez și cel american fac parte din familia sistemelor juridice unde izvorul principal de drept este cutumiar, denumit Common-Law, care conține norme aplicabile comercianților și necomercianților. Caracteristic este faptul că, pe lângă cutumă, normele și reglementările în

materie comercială izvorăsc și din legi speciale. Equity reprezintă un ansamblu de reguli elaborate judiciar, cu un volum mult redus. Statute Law continuă să rămână un izvor secundar. Statele Unite au ca specific Codul comercial uniform, reglementare care se aplică la nivelul întregii federații.

2. Regulile juridico-economice în teritoriile românești

Relațiile economice au fost și la noi, la început, dominate de regulile dreptului cutumiar care își aveau originea în obiceiul locului sau proveneau prin împrumut de la negustorii străini. Absența unor reglementări scrise specifice se poate explica și prin caracterul simplist al tranzacțiilor.

Pravila lui Vasile Lupu, *Îndreptarea legii*, *Pravilniceasca condică* nu conțin norme cu caracter declarat comercial. Totuși, în *Îndreptarea legii*¹¹ (1652) găsim referiri la zălog (amanet), la năemire (închiriere), dijmă, comodat (darea lucrului spre folosire), dăruire (donație), care au aplicare și în materie comercială, nu doar în cea civilă. *Pravilniceasca condică*¹² (1780) -lucrare cunoscută și sub numele de Codul lui Ipsilanti - conține trimiteri la dijmă, dobândă¹³ (limita legală, anatocism¹⁴), împrumut, zălog, vânzarea la mezat (la licitație) pentru recuperarea împrumutului, concursul creditorilor. În *Sobornicescul hrisov*¹⁵ din 1785 întâlnim referiri la condițiile care trebuie îndeplinite în cazul vânzării unei moșii, iar în hrisovul din 1839 despre drepturile creditorilor asupra lucrului care se vinde.

¹¹ *Îndreptarea legii (1652)*, Editura Academiei R. P.R., București, 1962

¹² *Pravilniceasca condică (1780)*, Editura Academiei R. P. R., București, 1957

¹³ cap. 26, art.3: pentru lesnirea negutătorii și a trebuințelor oamenilor, să aibă a se urma la pungă câte taleri cincizeci; și de să va arăta vreodinioară înainte la judecată că s-ar fi dat și s-ar fi primit mai multă dobândă decât aceasta, să aibă datorie judecătorul a scădea acel prisos, fiind împotriva pravilei

¹⁴ anatocismul este o convenție prin care părțile stipulează ca dobânda să se adauge la suma datorată și să producă ea însăși efecte; Mircea Duțu, *Dicționar de drept privat*, Editura Mondan, ediția a II-a, București, 2002

¹⁵ *Sobornicescul hrisov 1785, 1833, 1939*, Editura Academiei R. P. R., București, 1958

⁹ I. L. Georgescu, *op. cit.*, pg. 33

¹⁰ spre deosebire de cel francez care consacră concepția obiectivă

Cu toate acestea, abia în Manualul juridic al lui Andronachi Donici¹⁶(1814) apar referiri la „daraverile comerciale” și „iconomicosul faliment”, dar și cu privire la vânzări și cumpărări, zălog (amanet), depozit, năimeală, schimb, învoială, camătă¹⁷.

Codul Climach¹⁸(1817) –Codul civil al principatului Moldovei- este elaborat de Andronachi Donici, Christian Flechtenmacher, Anania Cuzanos, Costache Conache și alții, este lucrarea cea mai bună din domeniul juridic dintre legiuirile românești vechi. Având ca sursă principală de inspirație Codul civil austriac din 1811, Codul Calimach s-a aplicat până la 1 decembrie 1865. Cele mai importante prevederi care au aplicabilitate și în materie comercială sunt: contractul cumpărării și vânzării, contractul tovărășiei averilor¹⁹(formă incipientă de constituire a societăților comerciale), concursul creditorilor²⁰.

Legiuirea Caragea²¹(1818) s-a aplicat până în 1865 și prezintă aspecte avansate, sub influența codului civil napoleonian: pentru polițe, pentru dobânzi-este interzis anatocismul, pentru zălogire, pentru cheazășie, pentru obștirea de-a valma, pentru tovărășie²²(formă de început a asocierii pentru constituirea unei societăți comerciale), pentru mofluji mincinoși²³. Regulamentul Organic i-a înlocuit partea comercială a reglementării de drept civil printr-o codificare modernă.

În 1840, în Muntenia, se pune în aplicare o reglementare adaptată, care constă în traducerea Codului comercial francez, la care se adaugă dispoziții ale Regulamentului Organic. După

realizarea unirii Principatelor în 1859, Codul a fost utilizat într-o legislație unificată și în Moldova, până la apariția Codului comercial român.

1887 este anul adoptării codului român în materie comercială, de inspirație italiană, Codul comercial italian (1882) fiind cunoscut în epocă drept unul dintre cele mai complete în materie. Alături de această legiuire au fost avute în vedere Codul german de comerț (1861), legea germană a cambiei (1848), legea belgiană asupra gajului și contractului de comision (1872)²⁴. Codul român are 4 cărți: despre comerț în general; despre comerțul maritim și navigațiune; despre faliment; despre exercitarea acțiunilor comerciale și prescripțiune. În 1938 a fost elabora și publicat un proiect al unui nou cod comercial care răspundea mult mai bine unei societăți în continuă schimbare și noilor relații economico-sociale; izbucnirea iminentă a războiului, ulterioara venire la putere a comuniștilor nu au permis intrarea lui în vigoare.

În Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina, s-au aplicat reglementări străine fie ele de sorginte austriacă, germană sau maghiară, determinate de stăpânirea sub care se găseau aceste ținuturi.

După 1948, România a trecut la economia de stat centralizată și planificată; prevederile Codului comercial român au încetat a se mai aplica relațiilor dintre agenții economici interni, rămânând în vigoare mai ales datorită nevoii de reglementare a relațiilor economice ale societăților românești de comerț exterior cu cele străine.

Revenirea, după 1990 la economia de piață a condus la necesitatea adoptării unui număr foarte mare de norme care creeze cadrul legislativ propice desfășurării activității economice, respectându-se principiile constituționale ale libertății de asociere și ocrotirii proprietății.

3. Legile cu caracter economic în România, după 1989

După Revoluția română din 1989, Guvernul României, asistat de organisme, instituții și

¹⁶ *Manualul juridic al lui Andronachi Donici (1814)*, Editura Academiei R. P. R., București, 1959

¹⁷ titlul 19: camătă sau dobândă, nu să plătească când nu iaste la mijloc tocmeală, nici să pomenească înscris; iar de au apucat a să plăti, nu să poate lua înapoi

¹⁸ *Codul Calimach*, ediție critică, Editura Academiei R. P. R., București, 1958

¹⁹ despre această materie se face vorbire de la articolul 1563 până la articolul 1607 din cod; tocmla, prin care doă sau mai multe persoane se alcătuiesc ca să unească numai ostenele sau și lucrurile sale, spre comun folos a lor, se numește tovărășie negușitorească

²⁰ art. 1974: rânduiala concursului creditorilor este cea de legi hotărâtă regulă, după care a se urma în pricini de falimenturi sau bancruturi(mofluziciuni)

²¹ *Legiuirea Caragea*, ediție critică, Editura Academiei R. P. R., București, 1955

²² tovărășia iaste un fel de obștire și să zice, când doi inși sau mai mulți tocmindu-se, vor pune toți câte atât, cu care să negușitoresc împreună având de obște și câștigul și paguba

²³ cei ce să fac mofluji fără a fi, furi să socotesc și sunt

²⁴ D. D. Gerota, *Istoricul legislației comerciale de la origini până la Codul din 1887*, în Revista română de drept comercial, nr. 7-8/1999, pp. 218-223

organizații internaționale a promovat un număr de măsuri²⁵ (concretizate în ordonanțe, hotărâri, inițiative, acorduri și convenții bi- și multilaterale, cu o aplicare locală, regională, continentală, mondială) pentru a accelera creșterea sectorului IMM-urilor. Aceste eforturi au avut rolul de a crea un mediu de reglementare permisiv, favorabil, atât din punct de vedere legislativ, cât și din punct de vedere fiscal; să furnizeze ajutor financiar pentru dezvoltarea și susținerea IMM-urilor; să accentueze competiția și competitivitatea, să stimuleze formarea, dezvoltarea și îmbunătățirea spiritului antreprenorial²⁶.

În România postdecembristă s-au manifestat, relativ la sectorul economic, două tendințe importante:

- a) pe de o parte, a fost vorba despre lichidarea sau reorganizarea²⁷ întreprinderilor la care acionar majoritar era statul; efectul imediat și cu impact deosebit asupra forței de muncă și populației în general a constat în disponibilizarea a zeci de mii de oameni - apăsarea și se manifesta din ce în ce mai pregnant o nouă problemă *șomajul*;
- b) pe de altă parte, a început a se derula un fenomen nou - apariția investitorilor privați, fie prin privatizarea fostelor întreprinderi moștenite de la regimul anterior, fie prin crearea unor noi „afaceri de succes”, sub forma întreprinderilor mici și mijlocii; aceste inițiative au condus la absorbția unei părți a forței de muncă disponibilizate, au determinat cererea unor anumite calificări ale potențialilor angajați - influențând astfel piața liberă a muncii - au condus la modificarea

mentalității, a atitudinii cu privire la spiritul antreprenorial.

S-a constatat că noile IMM-uri s-au caracterizat printr-o capacitate deosebită de adaptare la cerințele economiei de piață, prin flexibilitate, constituind „motorul” progresului economic românesc în perioada de tranziție.

*Carta europeană pentru întreprinderile mici*²⁸ precizează în preambul: „întreprinderile mici sunt coloana vertebrală a economiei europene. Ele reprezintă o sursă esențială de noi locuri de muncă și o pepinieră a ideilor de afaceri. Eforturile Europei de a pune bazele unei noi economii vor fi încununate de succes numai dacă micile întreprinderi vor fi considerate ca prioritate a agendei de lucru. Aceste inițiative sunt cele mai sensibile la schimbările intervenite în mediul de afaceri.”

O politică eficientă în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii și al cooperăției poate să favorizeze dezvoltarea rapidă a economiei României și să îi permită să își stabilească un loc bine determinat în ansamblul angrenajului economic european, care se dorește a fi una dintre superputerile economico-financiaro-militare ale lumii. Este dincolo de orice echivoc faptul că întreprinderile mici trebuie privite ca principale promotoare ale inovației și ocupării forței de muncă, precum și ale integrării europene. Sus-amintita Cartă stabilește ca direcții de acțiune²⁹:

- educația și instruirea întreprinzătorilor³⁰;
- inițierea mai puțin costisitoare și mai rapidă a afacerilor
- reglementări legale mai eficiente³¹
- asigurarea calificării necesare
- îmbunătățirea accesului on-line
- mai mult de la piața internă³²
- sistemul fiscal și aspectele financiare
- îmbunătățirea capacității tehnologice a întreprinderilor mici

²⁵ una dintre cele mai importante prime măsuri legislative în domeniul societar a constat în adoptarea Legii nr. 31, din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 126 din 17 noiembrie 1990, modificată și completată, dându-se o nouă numerotare a articolelor în 1998

²⁶ EMPRETEC este un program internațional pentru dezvoltarea și sprijinirea antreprenorilor; programul se desfășoară sub egida UNCTAD și este operațional în peste 30 de țări; EMPRETEC România are mai multe direcții de dezvoltare, dar esența programului o constituie sprijinirea antreprenorilor din mediul economic românesc, aceasta pentru că se consideră că antreprenorii îndeplinesc funcții vitale în dezvoltarea economică.

²⁷ În materia falimentului și a reorganizării judiciare au fost emise următoarele acte normative: Legea nr.64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului, modificată și completată cel mai recent prin Ordonanța Guvernului nr. 38/2002, aprobată prin Legea nr.82/2003; Legea nr. 637/2002 privind raporturile de drept internațional privat în domeniul insolvenței

²⁸ adoptată de Consiliul General pentru Afaceri la 13 iunie 2000 și acceptată de Consiliul European de la Feira, la 19/20 iunie 2000; acceptată prin Hotărârea Guvernului Nr. 656 din 20 iunie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 496 din 10 iulie 2002

²⁹ acestea trebuie să se regăsească în reglementările legale, în materie- chiar și adaptat, ale țărilor membre ale U.E. sau ale celor care aspiră la statutul de membru cu drepturi depline

³⁰ se dorește crearea și educarea unui spirit antreprenorial prin programe derulate încă din ciclul primar de învățământ

³¹ este vorba despre legislația în materia falimentului, a dizolvării, divizării, înființării; impozitare de la un anumit plafon considerat ca minim

³² se are în vedere piața europeană comună; concomitent se va încerca intrarea întreprinderilor mici și pe alte piețe

- utilizarea modelelor e-business de succes și
- asigurarea unei asistențe de calitate pentru întreprinderile mici
- dezvoltarea unei reprezentări mai puternice și mai eficiente a intereselor întreprinderilor mici pe plan național și la nivelul pieței comune.

Potrivit reglementărilor legale românești³³ *întreprinderile mici și mijlocii*³⁴ sunt definite ca fiind acele întreprinderi care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: a) au un număr mediu anual de salariați mai mic de 250; b) realizează o cifră de afaceri anuală echivalentă cu până la 8 milioane de euro sau au un rezultat anual al bilanțului contabil care nu depășește echivalentul în lei a 5 milioane euro³⁵; c) respectă criteriul de independență³⁶.

Sunt considerate *independente* întreprinderile mici și mijlocii care nu sunt deținute în proporție de peste 25% din capitalul social sau din drepturile de vot de către o altă întreprindere sau de mai multe întreprinderi împreună, care nu fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii.

Prin excepție de la prevederile anterioare, este considerată *independentă* o întreprindere aflată într-una din următoarele situații: a) întreprinderea este deținută de societăți publice de investiții, de societăți cu capital de risc, investitori instituționali, universități sau centre de cercetare non-profit, cu condiția ca aceștia să nu exercite, în mod individual sau împreună, controlul asupra întreprinderii; b) capitalul este divizat de așa natură încât deținătorii nu pot fi identificați, întreprinderea declară cu bună-credință, pe propria răspundere, că este în

măsură să presupună că nu este deținută în proporție de 25% sau mai mult de o altă întreprindere sau de mai multe întreprinderi împreună care nu fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii.

Îndeplinirea criteriului de independență se stabilește pe baza declarației pe propria răspundere a întreprinderii interesate în atestarea încadrării în categoria întreprinderilor mici și mijlocii. (art. 3)

Raportul de țară al Comisiei europene din octombrie 2003³⁷, recunoaște eforturile României de a sprijini IMM-urile³⁸, precum și progresele înregistrate în implementarea Cartei Europene pentru Întreprinderile Mici. Totuși, Raportul de țară atrage atenția asupra constrângerilor cu care IMM-urile românești se confruntă încă, respectiv un mediu economic care mai trebuie îmbunătățit pentru ca acestea să beneficieze din plin de libertăți de mișcare și acțiune.

Desigur că rolul guvernanților este de crea acel climat propice derulării favorabile a activităților economice; măsurile la nivelul IMM-urilor trebuie să fie coroborate cu decizii care privesc mediul concurențial, domeniul cercetării și tehnologiei, al protecției invențiilor, al posibilității de a breveta o anume invenție, al protecției sociale, al învățământului, al sănătății, al sistemului informatic integrat. Numai o strategie conjugată (politic, economic, social, cultural, juridic) va putea contribui la atribuirea României a statutului de membru cu drepturi și obligații depline în cadrul U.E., și de ce nu acela de „tigrul economic sud-est-european”.

³³ Legea nr. 346/ 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii; pe aceleași coordonate de consolidare a mediului de afaceri și de facilitare a derulării de activități economice se înscrie și Legea nr. 300 din 28 iunie 2004 privind autorizarea persoanelor fizice și a asociațiilor familiale care desfășoară activități economice în mod independent, publicată în Monitorul Oficial nr. 576 din 29 iunie 2004

³⁴ Întreprinderile mici și mijlocii se clasifică, în funcție de numărul mediu anual de salariați, în următoarele categorii: până la 9 salariați - *microîntreprinderi*; între 10 și 49 de salariați - *întreprinderi mici*; între 50 și 249 de salariați - *întreprinderi mijlocii*.

³⁵ pafonul cifrei de afaceri poate fi modificat, în funcție de evoluția indicatorilor macroeconomici, prin hotărâre a Guvernului

³⁶ pentru o prezentare comparată –România/ U.E./ alte țări candidate- meritoare la capitalul minim de început, la numărul angajaților pentru includerea unei întreprinderi într-o anumită categorie, la nivelul maxim al plafonului de profit pentru diferitele categorii de societăți, a se vedea și *Strategia guvernamentală pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în perioada 2004-2008*

³⁷ conform datelor publicate în *Strategia guvernamentală pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în perioada 2004-2008*

³⁸ într-o enumerare aleatorie și nelimitativă a măsurilor mai recente care au contribuit la încurajarea acestui sector, amintim: Legea 345/2002 privind taxa pe valoarea adăugată și Norma de aplicare a Legii nr. 345/2002 privind taxa pe valoarea adăugată publicată în Monitorul Oficial, nr. 437 din 22/06/2002; Legea nr. 414/2002 privind impozitul pe profit; H.G. nr. 442/2003 privind aprobarea unor măsuri pentru atragerea, pregătirea și stabilizarea tinerilor în cercetare; H.G. nr. 166/2003 privind acordarea unor facilități fiscale studenților care doresc să înființeze o afacere proprie; Codul Fiscal al României din 22/12/2003, publicat în Monitorul Oficial, partea I nr. 927 din 23/12/2003; Legea nr. 544 din 12/10/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, publicată în Monitorul Oficial, partea I nr. 663 din 23/10/2001

Bibliografie selectivă

1. Cărpenaru Stanciu D. (1998), *Drept comercial român*, București, Editura All Beck
2. Georgescu I. L. (2002), *Drept comercial român*, volumul I, București, Editura All Beck
3. Hanga Vladimir (1978), *Drept privat roman*, București, Editura Didactică și pedagogică
4. Honin Roger (1990), Pedamon Michel, *Droit commercial*, Paris, Dalloz
5. Malaurie Philippe (1997), *Antologia gândirii juridice*, București, Editura Humanitas
6. Petrescu Raul (1996), *Drept comercial român*, București, Editura Oscar Print
7. Turianu Corneliu (1999), *Curs de drept comercial român*, București, Editura All Beck
8. Zaiț Dumitru (coord.) (2002), *Management intercultural. Valorizarea diferențelor culturale*, București, Editura Economică

Florentin Cătălin E. Giurgea

Student al F.E.A.A., specializarea Managementul firmei, an V, I.D.
2002 - Licențiat în drept, Facultatea de Drept, Univ. „Al. I. Cuza” Iași
2003 - Studii aprofundate, specializarea *Drept internațional public și privat*, Facultatea de Drept, Univ. „Al. I. Cuza” Iași
2004 - Studii postuniversitare, specializarea *Probleme speciale de drept public și privat*, Facultatea de Drept, Univ. „Al. I. Cuza” Iași
Ianuarie 2004 - Avocat stagiar înscris în Tabloul avocaților din Baroul București